

Anmeldelser

Barbara Geddes, Joseph Wright og Erica Frantz, *How Dictatorships Work: Power, Personalization, and Collapse*, Cambridge University Press, 2018.

Hun er tilbage! Barbara Geddes har med sine medforfattere Joseph Wright og Erica Frantz udgivet bogen *How Dictatorships Work: Power, Personalization, and Collapse*, der med al sandsynlighed vil komme til at etablere sig som en moderne klassiker og standardreference inden for studiet af ikke-demokratiske landes politiske stabilitet – eller mangel på samme – og deres demokratiske udviklingspotentialer.

I 1999 udgav Geddes en review-artikel med titlen *What Do We Know about Democratization after Twenty Years?* Som titlen antyder, var det umiddelbare formål med artiklen at gøre status over demokratiseringslitteraturen på daværende tidspunkt. Artiklens primære bidrag skulle dog vise sig at blive et noget andet, idet denne blev startskuddet til intet mindre end en moderne revolution af studiet af *ikke-demokratiske* regimer (også kaldet diktaturer eller autokratier). I artiklen påpegede Geddes, at forskere indtil da havde manglet blik for den enorme institutionelle mangfoldighed, der kendetegner verdens diktaturer, og at vigtige analytiske indsigter var gået tabt ved blot at behandle diktaturer som en ”restkategori” af regimer, der ikke lever op til kravene for demokrati. I stedet argumenterede hun for, at diktaturer kan klassificeres ved hjælp af distinkte diktaturtyper, der hver især er drevet af vidt forskellige politiske logikker. I forlængelse heraf frigav hun også et storstilet datasæt, der klassificerede alle verdens diktaturer siden afslutningen af anden verdenskrig på baggrund af disse typer. Geddes diktaturtyper har haft enorm indflydelse på de sidste to årtiers forskning i ikke-demokratiske regimer, og det medfølgende datasæt – som Geddes har opdateret i 2014 i samarbejde med selvsamme Joseph Wright og Erica Frantz – har siden dets frigivelse været langt det hyppigst anvendte i kvantitative studier af diktatur.

Nu er Geddes, Wright og Frantz aktuelle med en ny bog om diktaturer – og et dertilhørende nyt datasæt. Den forholdsvis ubeskedne titel, *How Dictatorships Work*, antyder bogens ambition: Geddes og hendes medforfattere vil endnu engang føre os med ind i den mørke verden af ikke-demokratiske regimer og forklare os, hvorfor de er så forskelligt indrettet, hvordan deres politiske logikker adskiller sig fra hinanden, og, ikke mindst, hvorfor nogle diktaturer består generation efter generation, mens andre bryder sammen næsten lige så hurtigt, som de etableres.

Bogens omdrejningspunkt – og det der fremhæves som den vigtigste faktor i forhold til at forstå og forklare forskelle mellem diktaturer – er det, som forfatterne kalder den autokratiske ”bemægtigelsesgruppe” (*seizure group*, p. 3). Bemægtigelsesgruppen er den gruppe af aktører, som igangsatte det indeværende diktatur – eksempelvis en gruppe af officerer, der anførte et militærkup, eller de ledende figurer i en guerillabevægelse, der tilkæmpede sig magten i et væbnet oprør. Det er i denne sammenhæng centralt at bemærke, at bemægtigelsesgruppen ikke er synonym med den gruppe, der regerer diktaturet på et givet tidspunkt – medlemmer af bemægtigelsesgruppen er ikke garanteret medlemskab i regeringsgruppen, og medlemmer af regeringsgruppen kan (og vil ofte) blive skiftet ud løbende under et diktaturets eksistens.

Ifølge forfatterne er der to hovedtræk ved bemægtigelsesgruppen, der er udslagsgivende for indretningen og udviklingen af det diktatur, der følger gruppens magtovertagelse: 1) Hvem bemægtigelsesgruppen består af, og 2) hvordan – og med hvilke virkemidler – gruppen tager magten. Disse to overordnede karakteristika dækker over en del forskellige distinktioner, som forfatterne drager i bogen, men især to distinktioner er rammende for de to hovedtræk: I forhold til spørgsmålet om hvem, bemægtigelsesgruppen består af, er en af de helt centrale sondringer, om denne overvejende består af civile eller af militære aktører. I forhold til hvordan, gruppen tager magten, er den centrale sondring, om gruppen kommer til magten ved hjælp af en disciplineret og sammenhængskraftig organisation (eksempelvis et veletableret parti eller en kohærent officersgruppe) eller ej.

Førstnævnte distinktion (civile vs. militære medlemmer) er udslagsgivende for især to forhold: 1) Hvilke redskaber regimets øverste leder (diktatoren) tager i brug i forsøg på at holde sig ved magten, og 2) hvilke interesser regimeeliten (dvs. den koalition af aktører, der holder diktatoren ved magten) har, herunder dens villighed til at acceptere demokratisering i landet, hvis regimet kommer under pres. Sidstnævnte distinktion (disciplineret og sammenhængskraftig organisation eller ej) er endnu mere central, da dette er udslagsgivende for, om regimeeliten efterfølgende er i stand til at lægge bånd på diktatoren og dermed forhindre fremvæksten af ”personalistiske” diktaturer, som vi kender fra eksempelvis Nordkorea og Syrien. Netop denne type diktatur fremhæves af forfatterne – samt et hav af tidligere forskning på området – som særligt ”slem”. Regimer i disse lande regerer typisk deres befolkninger særlig skånselsløst, er tilbøjelige til at bryde sammen i voldelige opgør frem for ikkevoldelige forhandlinger, og er mindre tilbøjelige til at demokratisere, hvis det lykkes at vippe regimet af pinden. I medfør af deres fokus på bemægtigelsesgruppens sammenhængskraft argumenterer Geddes et al. altså for, at personalistiske re-

gimer ikke er et produkt af særligt magthungrende eller særligt skånselsløse diktatorer. Snarere er kimen til fremvæksten af denne diktaturtype allerede lagt ved regimets fødsel. Med denne dristige og innovative tese er forfatterne med til at kaste nyt lys over en gruppe af verdens diktaturer, der længe har voldt hovedbrud for forskere såvel som kommentatorer.

Med deres bog leverer Geddes et al. således et vigtigt bidrag til vores forståelse af, hvordan diktaturer fungerer. Ikke blot introducerer de en spændende ny vinkel med vigtige distinktioner, der uden tvivl vil medvirke til at give os en mere nuanceret forståelse af denne notorisk hemmelighedsfulde gruppe af lande; de præsenterer tilmed endnu et nyt, ambitiøst og spændende datasæt, der med al sandsynlighed kommer til at berige fremtidige, især kvantitative, studier af verdens diktaturer.

Med dette sagt, er forfatternes bidrag dog heller ikke helt lige så stort, som de lægger an til. For det første er det sidste punktum naturligvis langt fra sat i forhold til spørgsmålet om, hvordan diktaturer fungerer. Dels er det selvsagt for stort et spørgsmål til, at det kan behandles udtømmende i en enkelt bog. Derudover er en væsentlig svaghed ved bogen, at de empiriske analyser – om end baseret på nyt og spændende data – flere steder er noget overfladiske samt funderet på nogle ret heroiske antagelser omkring muligheden for at drage kausal inferens på baggrund af deres statistiske modeller. Ydermere trækker Geddes et al. mange steder tydeligvis ret kraftigt på tankegods fra en anden nyklassiker i diktaturforskningen – Milan Svolic's *The Politics of Authoritarian Rule* fra 2012 – hvilket de ikke gør nær nok ud af at anerkende og kreditere i deres fremstilling.

Ikke desto mindre er *How Dictatorships Work* et både spændende og vigtigt bidrag til litteraturen om ikke-demokratiske regimer, som enhver autokratiforsker bør læse og forholde sig til, og som også andre med interesse for diktaturer, politisk konflikt og demokratiseringsprocesser bør unde sig selv at læse.

Alexander Taaning Grundholm
Institut for Statskundskab, Aarhus BSS
Aarhus Universitet

Referencer

- Geddes, Barbara (1999). What do we know about democratization after twenty years?, *Annual Review of Political Science*, 2(1), 115-144.
- Svolic, Milan W. (2012). *The Politics of Authoritarian Rule*. Cambridge University Press.

Mark Wickham-Jones, *Whatever Happened to Party Government? Controversies in American Political Science*, Ann Arbor: University of Michigan Press, 2018 (403 sider + forord mv.).

Det er mig bekendt sjældent, at politologer og politologien bliver kigget i kortene af folk fra andre discipliner. Det bliver de – og det i den grad – af Wickham-Jones i *Whatever Happened to Party Government?* Wickham-Jones, der er britisk professor i historie, lægger lidt indirekte ud med at sætte sit emne i relief i en prolog. I prologen beskriver forfatteren, hvordan det lykkes en politisk uerfaren outsider og excentrisk, New York-baseret celebrity, Donald Trump, at blive præsidentkandidat for Det Republikanske Parti, trods modstand i Det Republikanske Parti; og præsidentkandidaten blev som bekendt præsident i konkurrence med demokraternes præsidentkandidat, Hillary Clinton, som undervejs var udfordret af endnu en outsider, Bernie Sanders.

Wickham-Jones får derigennem antydnet, at det ikke er så nemt at forudsige, hvem der bliver partiernes kandidater, og hvilken politik de vil forfølge, men bogens emne og ærindet er ikke en politologisk analyse af det amerikanske topartisystem. Det er derimod en historikers undersøgelse af en rapport fra amerikansk politologi om det amerikanske topartisystem. Rapporten kom fra et udvalg nedsat i 1946 i regi af APSA (American Political Science Association) med nogle af datidens fremtrædende politologer som medlemmer. Rapporten bar titlen, *Toward a More Responsible Two-Party System* og udkom som et supplement til årgang 1950 af APSAs tidsskrift, *American Political Science Review*. Som rapportens titel antyder, var den både en analyse af og især et forsøg på eller forslag til at ændre det amerikanske partisystem i retning af at være mere tydeligt baseret på to konkurrerende partier med tydelige valgprogrammer. Rapporten fik behersket opmærksomhed ved sin fremkomst i 1950. Ikke desto mindre har den tilbagevendende hjemsøgt amerikansk politologi siden da.

Chefkoncipist på rapporten og formand for APSA-udvalget var en af datidens store kanoner, E.E. Schattschneider, hvis navn optræder på hver anden side i bogen. Nogle af Schattschneiders aforismer – “the flaw in the pluralist heaven is that the heavenly chorus sings with a strong upper-class accent”! – har muligvis overlevet kendskabet til hans værker. Også andre af samtidens store navne, blandt andre V.O. Key, havde i en periode aktier i foretagendet.

Rapporten argumenterede for et behov for ændringer i partisystemet og fremsatte, i samklang med sin titel og uden at være i modstrid med datidens politologiske tidsånd, forslag til ændringer i partisystemet og dets omgivelser. Forslagene angik eksempelvis ændringer i partiernes repræsentative og ledende organer og i deres opstilling af kandidater. Den indeholdt også krav om og for-

slag til fremme af mere partidisciplin og fremlæggelse af partiprogrammer, som partierne kunne stilles mere til ansvar for. Indførelse af fireårige valgperioder i Repræsentanternes Hus og afskaffelse af fordeling af udvalgsformandsposter efter anciennitet var ligeledes blandt forslagene. Det samme gjaldt afskaffelse af *cross fling*, som gav en kandidat mulighed for at stille op til primærvalg i en stat for mere end et parti, hvilket for eksempel gav sig udslag i, at en vis Richard M. Nixon stillede op i 1950 i Senat-sammenhæng for både republikanerne og demokraterne (s. 78)! Men som man kan regne ud, havde flere af forslagene direkte konsekvenser for magtforhold i partierne og Kongressen. Og politiske magtforhold er i sagens natur ikke nemme at flytte rundt på, slet ikke hvis man ikke engang er blevet bedt om at gøre det. Det holdt imidlertid ikke udvalget tilbage.

Wickham-Jones følger og analyserer kapitelvis minutøst APSA-rapportens tilblivelse, udformning, formidling, modtagelse og effekter med tilhørende kontroverser internt i APSA-udvalget og efter publiceringen, hvor ikke alle medlemmer var lige stolte af rapporten. Dens beherskede modtagelse i amerikansk politologi, i medierne og i Kongressen og Det Hvide Hus kortlægges også. Det samme gælder rapportens og udvalgets inspiration fra det britiske topartisystem som muligt ideal for udvalgets forslag. Wickham-Jones konstaterer i den forbindelse, at interessen for det britiske topartisystem var til stede i amerikansk politologi. Som et kuriosum og illustration af forfatterens grundighed finder Wickham-Jones også, at interessen den modsatte vej, dvs. fra britisk politologi til amerikansk politologi, øjensynlig ikke var gengældt: Der blev i 1942 aftaget flere eksemplarer af APSR i Indien end på universiteterne i Storbritannien, der abonnerede på hele tre (3) eksemplarer af APSR, om end 2. verdenskrig kan have haft sin virkning her (s. 210).

Forfatteren kommer også ind på det politiske klima efter krigen som en del af rapportens kontekst, herunder McCarthyismen, som kastede skygger – hvis ikke over rapportens udformning, så efterfølgende over nogle af udvalgets medlemmer. Et par af dem blev efter rapportens offentliggørelse inddberettet på foranledning af en republikaner, George Smith, som fik tilknytning til udvalget sent i forløbet, og som mistænkte et par demokrater i udvalget for noget i retning af ”uamerikansk eller undergravende virksomhed”. Et af udvalgets meget aktive medlemmer, Bertram Gross, var genstand for flere undersøgelser fra blandt andre FBI. Gross blev, uagtet at en hans bøger vandt APSA’s prestigøse Woodrow Wilson-award, drevet i eksil øjensynligt som resultat af McCarthyismen (s. 261).

Wickham-Jones kommer som antydnet vidt omkring. Hoved- og sidetemaer til rapporten tages op, og hver en sten ser ud til at være vendt. Bogen har 75 si-

der noter, næsten kun rene referencer til de foregående ca. 300 sider brødtekst. Og forfatteren har også i geografisk forstand været vidt omkring i USA som led i den utvivlsomt tidkrævende og besværlige jagt på kilder og anden relevant dokumentation. Det drejer sig ikke blot om officielle kilder, interviews, artikelbidrag, mødereferater, men også om private breve, hvor forfatteren henviser til boksnumre i private arkiver og citerer fra håndskrevne randbemærkninger og artikeludkast, eksempelvis fra Schattschneiders hånd.

Det er således ikke småting, forfatteren har udsat sig selv – og nok også andre! – for i jagten på relevante data. En Mary (Fainsod) Katzenstein, political science professor emirita på Cornell University, New York State, ser ud til at have haft besøg af Wickham-Jones med tilhørende adgang til arkivet fra hendes far, Merle Fainsod, som var Harvard-professor, medlem af APSA-udvalget og senere APSA-formand. Og selv ikke Schattschneiders – hold nu fast: ikke børn, men – børnebørn er gået ram forbi! De har ligeledes hjulpet forfatteren med arkivadgang. Det ene af dem var i øvrigt blandt tilhørerne ved et ”Author meets critics”-arrangement om bogen på APSA-konferencen i Boston i 2018. Og hvis ikke en sådan bog, der i den grad får analyseret et 70 år gammelt APSA-initiativ og dets virkningshistorie inden for og uden for amerikansk politologi skulle have relevans på en APSA-konference, hvor så?

Bogen er omfattende og aldeles veldokumenteret. Forfatteren udviser et imponerende kendskab til amerikansk politologi, herunder den såkaldt behavioralistiske revolution, og dens politologer. Han demonstrerer undervejs også et blik for quasi-politiske mekanismer i forskningsverdenen og udviser kildekritisk besindighed. Som nogle beskedne forbehold over for bogen kan nævnes, at man kunne have ønsket sig, at forfatteren lagde ud med en karakteristik af APSA-rapporten. Der linkes imidlertid tydeligt til den i begyndelsen af bogen, og APSA-rapporten er svær at sammenfatte. Bogen rummer lejlighedsvis for mange citater fra primærkilder. Det styrker på den ene side dokumentationen og giver stoffet liv, men citathypigheden har et omfang, hvor forfatterens egne vurderinger nogle gange kommer til at stå for meget i baggrunden. Men først og fremmest oses bogen til overflod af soliditet. Hvis man vil have godt indblik i en vigtig del og periode af amerikansk politologi og se dens politologer blive kigget grundigt i kortene, er bogen formentlig helt og aldeles uden sidestykke.

Henrik Jensen
Institut for Statskundskab
Københavns Universitet